

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 1, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHOLD: Den tyske kulturkamp. — Nederlandene efter valgene. — Sannheten om Spania. — Tversnitt av koralangens historie. — Irlands nye forfatning. — St. Vincensforeningens feriekoloni. — Fra sogneprest Ivar Welle. — Bokanmeldelse. — Herhjemme. — Og derute.

Den tyske kulturkamp.

I sin residensstad Münster har Westfalens biskop Clemens August grev von Galen holdt en preken på nesten to timer hvori han i store trekk gav en fremstilling av den kulturkamp som nu pågår i Tyskland. Da prekenen er et verdifullt tidsdokument gjengir vi efter det offisielle referat de betydningfulleste avsnitt i den.

*

«Lydig mot den Hl. Faders anvisning har vi tyske biskoper på palmesøndag iår, 21. mars, bekjentgjort den pavelige rundskrivelse om den katolske Kirkes stilling i Tyskland. Vi vet hvorledes dere, kjære troende, alltid i den dypeste ærefrykt har vært og er rede til å høre og følge formaningene fra Kristi statholder på jorden. På ham passer jo de Kristi, Guds sønns ord, som Pave Pius XI selv minner om i sin rundskrivelse: «Jeg har bedt for Dig at Din tro ikke skulde svekkes og Du igjen kunde styrke Dine brødre!» Med særdeles stor glede har vi mottatt den Hl. Faders budskap. Den hele kristenhets far henvender sig jo i denne skrivelse uttrykkelig til oss, «til det tyske rikets katolikker», til sine «trofaste barn» — men også til alle «som allerede er begynt å la sig innfange av truslene og fristelsene fra dem som står Kristus og hans hellige evangelium imot». Som den av Gud innsatte vokter og lærer for den åpenbarte sannhet maner han oss til ikke å prisgi den hellbringende besiddelse av denne guddommelige sannhet, den rene lære om Gud, den ene og treenige, om Kristus, Guds sønn og verdens frelser, om Kristi Kirke og dens guddommelige innstiftelse. Han oppfordrer oss til å være på vakt mot all falsk utlegning av de hellige ord og begreper mening og betydning, gjennom hvilke siden urgammel tid den evige og uforanderlige guddommelige sannhet er blitt oss forklart og lært på vårt tyske morsmål.

I sannhet — en slik formaning er nødvendig i en tid, hvor en tysk minister har utstedt den forordning at man skal innregistrere som «troende på Gud», i offentlige protokoller og bekjentgjørelser alle som har vendt den sanne Gud, himmelens og jordens Skaper, ryggen og viser et eller annet selvvalgt ideal, formet av deres hjerte eller fantasi, guddommelig ære.

I sannhet — også advarslen mot en falsk utlegning av de kristne ord er nødvendig efter at ministeren for de kirkelige anliggender i flere vidners nærvær har erklært at troen på Kristi guddommelighet ikke er «positiv kristendom» og at han måtte le av den påstand at kristendommen skulde bestå i troen på Kristi guddommelighet! Idag er altså ordet kristendom her i Tyskland betegnelsen for en lære som forneker Kristus som Guds sønn! Kristendom uten Kristus, Guds sønn? Sannelig i en tid hvor man fordrister sig til slike nye og villedende utlegninger av gammel-kjente ord, er det sannhetens øverste vokters rett og plikt å advare oss og formane biskopene: «Et særlig våkent øie må dere ha når religiøse grunnbevegelser berøves sitt innhold og blir profant utlagt».

Det er bekymringen for de av Kristus kalte og for hans blod forløste sjeler og for vår evige frelse som har tilskynnet den Hl. Fader til å tale således til oss. Men det er også opriktig kjærlighet til vårt tyske folk og uegennyttig omsorg for dets fred, dets indre styrke, dets kraftfulle vekst og dets lykkelige fremtid som innspirerer den Hl. Fader til å advare mot fristelsen «til å løse morallæren og den moralske orden fra troens klippegrunn og bygge dem op på menneskelige normers skrøpelige flyvesand». Den ved dette begynte fornektelse av de evige retningslinjer for en objektiv morallære til samvittighetens oppdragelse, til foredling av alle

grener av det menneskeige liv, er «en synd mot folkets fremtid, hvorav de kommende slekter vil høste bitre frukter!» Paven erindrer om de guddommelige buds gyldighet for alle folk til alle tider. Forsøket på å bygge en moral og et rettssystem uten hensyn til, ja i motsetningsforhold til de guddommelige morallover og til naturretten, er vold mot sanvittighetene, ødelegger freden innad og bringer freden utad i fare.

Rettferdigheten som alltid er grunnlaget for ethvert ordnet samfundsliv, krever også en nøie overholden av alle frivillig inngåtte overenskomster. I tillit til den tyske stats ordhoidenhet har den Hl. Fader i 1933 undertegnet rikskonkordatet. Han blev ledet av «sin pliktskyldige omsorg for Kirkens frelsermisjon i Tyskland, og for de ham betrodde sjelers evige salighet — men også av et oppriktig ønske om å tjene det tyske folks fredelige utvikling og velferd på en sserlig måte». Det var den Hl. Faders hensikt, det var vårt håp og våre forventninger med hvilke vi glad og takknemlig hilste etterretningen om rikskonkordatets avslutelse.

Er disse håp og forventninger nu gått i oppfyllelse? Den daglige erfaring belærer oss med rystende vedholdenhet om at dette ikke er tilfelle. Mange ganger er konkordatets ånd og prinsipper blitt krenket og dets løfter er ikke skjedd fyldest. Forhandlinger om bestemmelser som skulde føres ut i livet, er stadig trukket ut eller de er stadig blitt avbrutte.

Det har selv «Völkischer Beobachter» for 22. mars 1937 tydelig innrømmet da det med overskrift «Treue-Pflicht und Reichskonkordat» forsvarer uordholdenheten overfor konkordatets bestemmelser med følgende setning: «Troskap overfor en forpliktelse kan ikke alltid og i alle tilfelle betraktes som bindende».

Er det ikke urettferdig, når rikskirkeministeren i en skrivelse av 23. mars betegner det som en «fiendtlig optreden», at paven efter i nesten fire år å ha ventet tålmodig med stadige gjentatte forestillinger, fruktesløse forhandlinger, hvis innhold og forløp i håp om voksende forståelse er blitt holdt hemmelig, nu hever røsten offentlig og advarende viser det tyske folk den fryktelige fare ved tapet av den gjennem 1000 år beskjermede gudserkjennelse og guddommelige sannhet? At han offentlig gjør oppmerksom på at folket tilføies ubotelig skade ved den måte hvorpå både i teori og praksis «de høitidelig avgifte løfter» krenkes og «de frivillig inngåtte forpliktelsers overholdelse» tilsidesettes og billiges av myndighetene, hvorved all tillit drepes og alle også i fremtiden gitte ord mister sin verdi?

Efter å ha nevnt alle konkordatets overtredelser: rettstridig oppløsning av kirkelige organisasjoner og konfiskering av deres formue, bortjagelse av de barmhjertige søstre fra skolene, innskrenkning av religionsundervisningen, forbud mot skolevisitasjon av de kirkelige myndigheter, de katolske læreres

utelukkelse fra bekjennesskolene o. s. v., fortsetter biskopen:

— At dette og meget mer er foreteelser som står i strid med konkordatet. Meget av dette er også kjent i utlandet og har stått i utenlandske blader hvorved den tyske anseelse har lidt stor skade.

Det vet også paven! Og skulde han så tie? Skulde han ikke ha rett til å uttale sig offentlig om det alle kjenner til? Skulde han ikke offentlig kunde beklage sig overfor oss, sine barn, når alle protester er blitt uten resultat? Vilde han ikke utsette sig for den bebreidelse å ha stillet sig på linje med alle Tyskands fiender, som mens de tav i hånsk skadefryd har håpet og ventet at vårt folk ved å fornekte sin kristne historie og kultur skulde forlate den felles rett som binder alle sammen og gå til grunne i villfarelser og selvødeleggelse? Er det fiendtlighet — eller er det ikke snarere et tegn på sant vennskap og uegennyttig kjærighet — når man advarer sine medmennesker mot den avgrunn som truer med å opsluke dem hvis de vedblivende vil følge den samme bane, de nu stormer henad? Et slikt bevis på sant vennskap og faderlig kjærighet har pave Pius XI gitt vårt tyske folk, da han frimodig påviste vranglæren og villfarelsene, som man i Tyskland fra ledende hold ikke ser og antagelig ikke vil se. Alle ordene i rundskrivelsen av 14. mars bærer vidne om hans omsorg for Kristi rike i Tyskland, men også om hans faderlige omhu for vårt tyske folk og hans ønske om å styrke det i sannhet og rettferdighet. Derfor takker også tyske ikke-katolikker paven for hans åpne og mandige ord — det er kun kort tid siden at en ansett evangelisk kirkemann skrev til mig: «Pavens ord i rundskrivelsen av 14. mars er ikke kun talt i den katolske Kirkes navn, men i hele kristenhetens navn!»

I rikskonkordatets artikkel 4 er høitidelig fastsatt: «Den Hl. Stol nyter fullstendig frihet i sin forbindelse og sin korrespondanse med sine biskoper, prester og øvrige medlemmer av den katolske Kirke i Tyskland . . . forføininger angående anvisninger, forordninger, hyrdebrev, menighetsblader og annet, som tjener den åndelige ledelse av de troende og som billiges av de kirkelige myndigheter, kan uhindret offentliggjøres og bringes til de troendes kjennskap».

Dere vet hvor ofte allerede denne overenskomst er blitt tilsidesatt inntil nu. Mangfoldige ganger er de avviser blitt forbudt som offentliggjorde biskopenes hyrdebrev, skjønt dette også skjedde før 1933 Endog de offisielle bispedømmeblad er blitt hindret av politiet i å bringe hyrdebrevene in extenso. Og riksmministeren for de kirkelige anliggender har 23. mars i år rettet følgende brev til de tyske biskoper:

«Den pavelige rundskrivelse av 14. mars 1937 til Tysklands erkebiskoper og biskoper representerer et sterkt overgrep på de i rikskonkordatet fastslåtte overenskomster. Det står i den sterkeste motsetning til konkordatets ånd og dets uttrykkelige

bestemmelser. Rundskrivelsen inneholder svære angrep på det tyske statsstyres vel og interesser. Den forsøker å nedbryte regjeringens autoritet, å skade staten utad og først og fremst utsetter den nasjonens indre fred for fare ved sin umiddelbare appell til de katolske statsborgere på regjeringens bekostning. For et slikt forhold finnes der ikke beskyttelse i konkordatet. Det dekkes hverken av dets ånd eller av dets uttrykkelige bestemmelser. Det forbydes derfor biskopene og andre myndigheter å mangfoldiggjøre og distribuere rundskrivelsen under henvisning til art. 16 i rikskonkordatet av 20. juli 1933».

Da jeg fikk denne skrivelse i hende var trykkingen og forsendelsen av den pavelige rundskrivelse forlengst avsluttet innenfor vårt bispedømme. Allerede 21. mars var den oplest fra alle prekestoler her, men allikevel forbød det hemmelige politi til straff for denne offentliggjørelse vårt kirkeblad for bispedømmet Münster for et tidsrum av tre måneder. Det Regensbersche trykkeri, som i 300 år har utført alt trykkeriarbeid for biskopene av Münster og også i uken før 21. mars hadde trykt rundskrivelsen ifølge mitt oppdrag, blev til straff lukket av politiet 27. mars, og ennå idag, to måneder senere, har eierne — familien Lucas, hvis forfedre i 346 år har drevet dette gamle trykkeri — ennå ikke fått sin arvede eiendom tilbake!

*

Når jeg idag taler åpent om dette og offentlig-protesterer mot det forsøk, man i strid med konkordatet har gjort på å gjøre Kristi statholders stemme uhorlig i Tyskland — når jeg retter en offentlig anklage mot den ringeakt for Kristi hellige kongerettigheter i vårt fedreland, mot inngrepene i Kirkens frihet, mot de mange tilfelle, hvor prester er blitt straffet uten påviselig skyld og uten anledning til å forsvare sig, så skjjer det ikke for å be om eders hjelp eller opfordre eder til motstand mot statsmakten. «Vår hjelp er i Herrens navn, han som har skapt himmelen og jorden!» Fra Gud den allmektige venter vi hjelp og til ham ber vi om hjelp. Hjelp derved at han inngir de ansvarlige menn forståelse av hvor meget vårt folks sanne velferd tar skade av bekjempelsen av den sanne tro og ringeakten for rettferdighet og frihet — hjelp derved at han med sin sterke hånd slår Kristi kors' fiender tilbake — eller også om det behager hans visdom, fremdeles å la lidelser og trengsler komme over oss, å bistå oss så vi alvorlig kan utøve alle de kristne barmhjertighetsgjerninger og «lider tålmodig urett», idet vi tilgir de som krenker oss.

Og skulde der blandt dere være noen som føler sig såret i sin rettsfølelse og derfor er fristet til å sette makt mot den urettferdige vold, så vil jeg minne eder om den hellige martyr og erkebiskop Thomas Becket, Kirkens uforferdede forsvarer mot kong Henrik II av England, som tilropte sine trofaste da disse vilde forsvare ham mot morderne: «Guds Kirke skal ikke forsvares som en jordisk

festning! Gjerne er jeg beredt til å lide døden for Kirkens frihet!»

Og de katolikker, prester og lægfolk, som idag forfølges og straffes på grunn av sin lydighet mot Kirken og sitt forsvar av dens rett tilroper jeg det som den samme hellige martyr utbrøt da man drep- te en av hans tjenere: «Jeg er den ansvarlige — jeg er den som dere vil treffe! Hvorfor forfølger dere mine trofaste? I Guds navn sier jeg dere: Våg ikke å skade noen av mine!»

*

Fuldaer bispekonferansens president, kardinal Bertram av Breslau, har verdig og alvorlig besvart rikskirkeministerens skrivelse på vegner av det samlede tyske episkopat. Imot den bebreidelse at pavens rundskrivelse søker å skade den tyske stats velferd skriver han den 27. april: «Hvis noe skader den tyske stats anseelse og interesser i inn- og utland, så er det den kjensgjerning at man nu i årevis har tålt en uavbrutt kamp mot kristendommen i Tyskland og på tross av alle embedsmessige demen- tier sett med velvilje på den fra offisielt ledende hold — at tallrike aviser og tidsskrifter med mil- lionoplag som også sendes til utlandet, driver en uhemmet og skjendig ophisselseskampagne mot kristendommen, så uhindret som vi ikke har opplevet den siden de verste kommunistiske tider. Tror man virkelig at utlandet ikke er opmerksom på disse symptomer og derav drar den slutning at man legger an på å utrydde kristendommen i Tyskland? Hva- d paven offentlig har uttalt er forlengst alle troende kristne i Tyskland og utlandet bitre overbevisning!» Og allerede den 26. mars uttalte han: «Den påstand at den pavelige rundskrivelse og dens offentliggjørelse gjennom biskopene er rettet mot staten vil kun være berettiget om regjeringen vil identifisere sig med de kretser som tross konkordatet, rett og offentlige erklæringer på det sterkeste bekjemper kristendom og Kirke imot folkets velferd og interesse og uten hensyn til samfundet. Av det tyske episkopat er utsendelsen av den pavelige rundskrivelse til det katolske folk blitt led- sagnet av håpet om at den vilde gi regjeringen an- ledning til å stanse kampen fra kristendoms- og kirkefiendtlig hold og derved sikre folkets indre fred, den tyske stats velferd og interesse og beskytte den mot religiøs skade».

*

Vi vil stadig håpe og be at denne berettigede opfatning av den pavelige rundskrivelses innhold og mening må bli godkjent på de ledende hold. Selv fyrst Bismarck erklarte — med anerkjennelse av pavens rett til umiddelbart å tale til alle Kirkens barn og av alle tyske katolikkers rett til å høre pavens ord og anvisninger — d. 21. mars 1887 i den preussiske riksdag:

«I min egenskap av regjeringens representant erklærer jeg at pavedømmet ikke bare er en utenlandsk og universell, men også en hjemlig institu- sjon for våre katolske medborgere». Paven har ikke alene som part i konkordatet, men også som

Kristi Kirkes overhode en av Gud gitt uinnskrenket rett til å tale til alle tyske katolske statsborgere, og vi har en av Gud gitt rett til å høre og følge hans belæring, formaning og anvisning. Derfor vil også vi bekjenne høit overfor alle dem som hater og smæder pavedømmet, de samme ord, som den navngjetne tyske adelsmann, de tyske katolikkens lægmannsfører i en tung tid, friherre von Schowlemer-Alst i 1875 uttalte i den tyske riksdag:

«Dere kan tilintetgjøre oss, dere kan rive oss hjertet ut av livet! Men jeg sier dere: Dere kan ikke løsrive våre hjerter fra Kristi statholder!»

Nederlandene etter valgene.

De nylig avholdte valg i Nederlandene har vært omfattet med en glødende interesse. Imidlertid var det ikke — som den utenlandske presse mente — kampen mellom ministerpresident Hendrik Colijn og hans nasjonalsocialistiske motstander Mussert om flertallet i Annetkammeret som var brennpunktet — Mussert kan tross en intens forhåndsreklame ikke glede sig ved noen større sympati blandt velgerne. Han hadde profetert at hans tilhengere vilde besette tolv av de hundre plasser — han fikk fire. Den nasjonalistiske valgparole «Mussert og Moskva» er blitt et tomt slag i luften — de nøkterne «Münheer» ønsker hverken Mussert eller Moskva hvad valgene beviser. Hvor sterkt man avviser nasjonalismen kan sees av det stemmetall de to splittelsesparter «Zwart Front» og «N. S. N. A. P.» opnådde. Begge fikk tilsammen ikke 10000 stemmer og er ikke representert i det nye parlament. Nasjonalsocialismen er et tilbakelagt standpunkt for Nederlandene.

Den katolske enhetstanke representert av R. K. statspartiet har vunnet en stor seir. Av 100 parlamentsplasser er de 31 besatt av statspartiet, en forøkelse av tre. Mens det katolske stemmeantall ved siste valg i 1933 beløp sig til 1 037 343 var det nu oppe på 1 169 867, en tilvekst på 13 pct. Derved er nu det katolske statsparti den sterkeste fraksjon overfor sosialistenes 23 (før 22) og det antirevolusjonære partis (Colijn) 17 stemmer. Dets tiltrekningskraft for den nederlandske katolske ungdom er usvekket.

På grunn av den antirevolusjonære fører Colijns store popularitet vant dette parti 3 plasser mens den «kristelig-historiske union», et søsterparti til det antirevolusjonære, tapte 2 plasser og nu kun har 8.

Ennvidere, må det bemerkes at kommunistene har mistet en representant og nu kun besetter 3 plasser, mens sosialistene gikk en stemme frem. De liberale blev følelig slått.

Ialt er stillingen slik at parlamentets høire fløi

Sannheten om Spania

Det er mange ting som glir ut av minnet i løpet av et år. Men det er somme ting det kan være verdt å dra sig til minnes igjen, ting som danner bakgrunnen for det som har skaket opp sinnene i det siste.

Den spanske borgerkrig er ikke opstått utelukende på grunn av at spanske generaler og prester er blitt besatt av maktlyst, slik som folkefronten vil gi det utseende av.

Det skjedde visse ting før borgerkrigen tok til. Selvsagt har de bare betydning for dem som ønsker å gjøre sig op en uhildet mening om borgerkrigens årsak, og interesserer ikke folkefronten. Derfor hører man da heller ikke noe om dem i norsk rikskringkasting og folkefrontens øvrige progagandaorganer — skriver Stein Barth-Heyer-dahl i A. B. C.

Valget i Spania i februar 1936 gav følgende stemmefordeling, på tross av folkefrontens valgpress:

Folkefronten fikk 4 356 000 stemmer

Høire og Centrum 4 910 000 stemmer.

Mandatutregningen gav imidlertid 256 mandater til Folkefronten og 217 til Høire og Centrum. Mindretallet fikk altså flertall i nasjonalforsamlingen.

Ved ganske enkelt å erklære at en rekke av de nasjonale og borgerlige representanter ikke var valgt fikk de røde snart redusert deres antall.

I april 1936 var mandatfordelingen på den måten blitt som følger: Folkefronten 295 mot Høire og Centrum 177.

Seks ukers folkefrontregjering førte til en lang rekke redselshandlinger, mord, røveri, ildsvåde etc., deriblandt 58 overfall forbundet med røveri rettet mot de andre politiske partiers kontorer, samt 12 mordbrander mot de samme kontorer. 106 kirker var da opbrent, 76 personer var drept, 346 såret etc. Det var foretatt 85 overfall av særlig ondartet karakter.

Efter 22 ukers folkefrontregjering hadde det vært:

113 storstreiker.

218 vanlige streiker.

284 bygninger var brent.

er gått forsterket ut av valgkampen. Regjeringen Colijn har overrakt dronningen sin avskjedsbegjæring, men er anmodet om å fortsette foreløbig. Det betraktes som gitt at den nuværende ministerpresident dr. Hendrik Colijn vil komme til å danne en eventuell ny regjering.

171 kirker brent.
69 klubber brent.
10 avisredaksjoner brent.
3300 mord.

Det typiske er at dette skjedde før det var tale om borgerkrig.

En rekke røde organisasjoner hadde den egentlige makt, slik at selv de fremmede makters representanter måtte henvende sig til dem.

*

Det var simpelthen nødverge når folket grep til våpen. Generalene var nødt til å skride inn.

Den lære som folkefronten drog av dette var denne: «Feilen var at ikke alle generalene blev myrdet i tide.» Denne lære vil den formentlig ta hensyn til ved gjentakelse av det spanske eksperiment i andre land.

Regjeringen som for frem på denne måte hadde selvsagt hverken lov eller rett på sin side.

Oprørerne hadde selv før de fikk etablert sin egen regjering både moralsk og juridisk rett til å reise sig mot en så terroristisk regjering.

Mens hæren og landbefolkningen for størstedelen sluttet sig til nasjonalistene, fant storbybermen og de røde hverandre. Den røde regjering fikk soldater, materiell og annen hjelp fra Sovjet, og støtte fra folkefronten i de forskjellige land, f. eks. Norge.

For å hindre at Sovjet skulde klare å bre sitt redselsherredømme til Spania for alltid, sluttet tusener av frivillige, særlig fra Italia og Tyskland sig til nasjonalistene. Hjelpen fra Italia fikk etterhånden et offisielt preg. De medlemmer av den «lovlige» regjering som overhodet kunde komme sig ut av landet, tok med sig statsmidler og stakk av.

Den egentlige makt blev utøvet av kommunistiske utsendinger.

*

Slik begynte den spanske tragedie.

Hvordan den ender vet ennå ingen.

Hvis Sovjet seirer i Spania vil den røde verdensrevolusjon ha nådd et langt steg videre.

«Freds»-Lange sier da også: «Eg vonar at Franco tapar.» Folkefronten vil i så fall ha vist i praksis at den er det mest skikkede verktøi for kommunismen som ennå er utpønsket.

Tversnitt av koralangens historie

1. Kirken har hatt en liturgisk sang allerede siden de første århundrer av sin tilværelse. Derfor kan det med rette sies: Kirkesangen er av så gammel som selve Kirken. Det er ialfall ganske sikkert at korallsangen rekker med noen av sine melodier helt inn i den kristne oldtid.

2. Søker vi sikre etterretninger om den eldste

kirkesang — i fedrenes verker og hos de eldste kirkeskribenter, så finner vi at de eldste tilgjengelige melodisamlinger (i håndskrift) stammer fra det 9de århundre e. Kr. Det er Kodi St. Gallen 359; Rom Vallic. B. 20; Paris, Bibl. nation. latin. 909 (de fra det 8de årh. stammende kodi fra Monza [Cantorium] og Zürich-Rheinau 33 bringer sangtekster uten neumer). Fra nu av flyter kildene i slik en fylde, og viser en sådan formens klarhet, en så organisk sammenheng, at de følgende århundrer lite byr av nyheter.

3. Hvordan var den kirkelige sang før det 9de årh.? At de første kristne ved frembærelsen av messeofret og ved den øvrige gudstjeneste hadde hellige sanger fortelles oss i det nye testamentet, av kirkefedrene og de eldste skribenter. Spørsmålet er nu om rike melismatiske sanger som hos orientalerne var i bruk, eller om de eldste melodier mer var preget av en resitativ syngemåte, eller om begge sangformer — hvad der er sannsynlig — blev brukt — seiv om disse ikke overalt blev benyttet på samme måte eller like fullkomment — det spørsmålet mangler svar.

Liturgiens utvikling — særlig Offisiums-liturgi-ens tilknytning til jødiske kultformer lar ane at det med liturgiske former også kom melodier fra synagogen. Særlig må de enkle og rikere melodier for salmene, i grunnen den eneste musikk som kirkefedrene omtaler utførligere — avledes av disse kilder.

Fra Syrien kom fremfor alle ved den hellige Ambrosius († 397) Hymnen til vesten, ikke minst som motvekt mot heretikernes sanger. Hymnedikter og komponist blev almindelig Ambrosius utpekt for å være — det blev almindelig antatt. Også Antifon og salme i vekselkor kom gjennom ham til Milano (Mailand). Ambrosius «Kirkesangens far» gir også navnet på den mailandske koral som ganske enkelt kalles den «ambrosianske koral».

Oprettelsen av en schola cantorum kan påvises under Cölestins pontifikat († 342). Mellom 450 og 550 blev efter Lesningen salmene innskrenket til 2 vers som de sang i responsoriestil. Av paver som har fremmet den kirkelige sang nevnes i det 8de århundre en frankisk munk St. Damasus, St. Leo, St. Gelasius, Symakus, Johannes I og Bonifasius II. Men især fortjener å nevnes St. Gregor den store 590—604 som selv om han ikke efterlot personlige komposisjoner, personlig samlet, redigerte og satte et fellespreg bl. a. på sin romerske sangskole og i sin Antiphonarius cento. Uttrykket Cento og centonizare = sammendrag fra flere.

4. Hvad taler for Gregor den stores arbeid med kirkesangen?

I England fastslår tradisjonen efter få århundrer Gregor den store som organisatoren av sangen. 1. a) Egbert, bisp av York (732—766) skriver i sin Dialog de institutione catholica: «Vi... etterlever fastebudet som vår læremester, den sal. Gregor har bestemt og forordnet i sitt antiphonar og missale, som han har sendt oss ved vår lærer, den hl. Augustin».

Disse Antiphonarer betegnes nærmere ved en følgende Kanon.

b) Det andre konsil fra Cloveshove (Glagow 747) bestemmer: Herrens festdage skal benyttes til dåp, messen og sangen (in cantilene modo) . . . og feires med mønster efter den bok, som vi har fått skriftlig av den romerske kirke. Dertil inne holdt den nevnte antiphonarer sikkert også syngemåten i skrift. Gregor har altså bestemt normalen for den liturgiske sang selv og forplantet denne til England.

c) Acca, bisp av Hexam († 740) omtaler kantor Maban, som i Canterbury har hatt en sanglæ-

rer som hadde vært elev av sal. pave Gregor, likeså heter det om den ca. 669 viede bisp Putt fra Rochester at han «har sitt kjennskap til romersk sang (moduland more Romanorum) fra elever av den sal. pave Gregor».

d) Diakon Jacob, siden 625 ledsager for den hl. Paulus, bisp av York, nevnes av Beda som en «Magister i kirkesang etter «Romersk mønster» eller Cantuarier» (i Canterbury var en fra Rom grunnet sangskole, derav dette «eller».

p. Dom. Johner-Beuron
v/ Br. Frans

IRLANDS NYE FORFATNING -

siste akt av et kristent folks frihetskamp.

Irland har gitt sig selv en ny forfatning hvad president de Valera meddelte nu i april måned. Den i 800 år gjennomstridte frihetskamp er endelig endt med det som var målet for alle nasjonalbevisste irere: fedrelandets fullstendige uavhengighet av Storbritania. Irland kaller sig i fremtiden med sitt gamle galliske navn: Eire.

I den nye forfatnings art. 2 heter det: «Nasjonalrådet omfatter nu hele Irland». Dermed har den irske republikk også lagt beslag på det område som før stod under den britiske regjering, nemlig det protestantiske Ulster. Det ser i det hele tatt ut til at de Valera nu har iturevet de siste bånd mellom England og Irland, ti forfatningen nevner ikke engang den britiske krone som dog er imperiets samlende symbol — og Irland tiltar sig ialfall rett til selv å avgjøre om det i fremtiden vil tilhøre det britiske rike eller ei. Etter de nye bestemmelser får presidenten noe lignende fullmakter som U. S. A.'s statsoverhode — han har således overbefalingen over landets stridskrefter, utnevner de høieste dommere, gjør lovene gyldige ved sin underskrift, velges av folket for en periode av 7 år, må ikke uten sin regjerings tillatelse forlate landet og er ansvarlig for det av to kamre bestående parlament. Adelstitler utdeles og anerkjennes ikke — embedsseter er gallisk og engelsk. Nasjonalflaggets farver er grønn — hvit — orange.

Irlands nye forfatning er preget av kristen ånd. Det gjelder særlig for ekteskapet (skilsmisse er ikke tillatt), for den offentlige kultus, for familielivet og opdragelsen. «Familien er barnets første og naturlige opdrager» — «Staten tør ikke tvinge foreldre til å sende sine barn til de av staten opprettede skoler eller til en bestemt skoletype». Den innledes med følgende ord: «I den hellige Treenighets navn, fra hvem all autoritet stammer og mot hvem som vår høieste og siste bestemmelse, all menneskets og statens handlinger må være rettet gir vi, folket fra Eire, oss selv følgende forfatning . . .»

i ydmyk anerkjennelse av alle våre forpliktelser imot vår guddommelige Herre Jesus Kristus, som har oprettholdt våre fedre gjennom alle århundreders prøvelser, i takknemlig erindring om deres heltemodige og uavlatelige kamp for å vinne vår nasjons rettferdige uavhengighet tilbake, i bestrebelse for ved klokskap, rettferdighet og nestekjærlighet å befordre det felles vel, så at individets verdighet og frihet sikres, den sanne sociale orden opprettes, vårt lands enhet tilveiebringes og fred med andre nasjoner grunnfestes.»

En slik bekjennelse er Irlands mektige kristne tradisjon verdig. Den åpenbarer et eksemplarisk sammenspill av fedrelandskjærlighet og troskap mot den religiøse overlevering. Irlands historie er skrevet med martyrblood, og når man kjenner dens omriss forstår man irenes stolte uavhengighetstrang og dermed grunnlaget for den nye irske forfatning. Allerede år 500 var Irland helt kristnet, og det har aldri glemt sin store apostel, den hl. Patrick. Den av ham grunnlagte irske munkekirke har den største andel i Europas kristning — allerede i det 6. og 7. århundre, bragte den det glade budskap til Nordbrittania og på samme tid utsendte den menn som Columban, Gallus, Disibod o. s. v. for å misjonere i Frankrike, Sveits, Vest- og Syd-Tyskland. Men i det 12. århundre blev dette kristne land erobret og herjet av den engelske konge Henrik II. Siden den tid har det kjempet for sin uavhengighet. Den engelske reformasjon bragte nye ulykker. Landeieendommer blev beslaglagte, gitt til protestanter og man søkte å få utryddet det irske sprog. I 1560 innførte dronning Elisabeth den anglikanske statskirke også i Irland, påbød at man skulde overvære dens gudstjenester og betale skatt til den. Forbitnelsen over dette førte til en blodig opstand i 1641, men den blev slått ned i 1652 av Cromwell, hvorved 1/3 av befolkningen skal ha mistet livet. En rekke hårde lover fulgte — det blev således forbudt katolikker å eie jord. Først i det 19. århundre, da

man overalt i verden lærte å forstå og sette pris på folkelig særpreg, syntes England å ville begynne å ta hensyn til de galliske eiendommeligheter og blandt irlenerne våknet samtidig en sterk nasjonalfølelse. England lempet på de gamle tvangsforanstaltninger og man begynte å drøfte muligheten av å frita Irland fra statskirken, gi jorden tilbake til irske hender og innføre Home Rule = fritt selvstyre. I 1829 blev katolikker og protestanter likestillet ved den såkalte Catholic Emancipation Act, og i 1869 blev den anglikanske statskirke ophevet i Irland. Eiendomsspørsmålet blev regulert i 1903 ved Wyndham Act, men Home Rule forårsaket ustanselig nye stridigheter. Etter utallige blodige begivenheter proklamerte den nasjonale bevegelse Sinn Féin = vi selv, i 1919 den irske republikk med de Valera som president. Endelig i 1921 anerkjente England Irland som «fristat» og tilkjente landet et dominions autonome stilling. Men de irske nasjonalister var ennå ikke tilfreds med denne løsning, og da de Valera blev president i 1932 reiste han straks kravet på et «All-Irland» = hele Irland, innbefattet de fraskilte Ulsterstater, og han nektet å avlegge troskapsed til den britiske krone.

Hvorledes vil det gå nu? Vil Irland lytte til dominionsminister Thomas' advarende ord: «Medlemskap i det britiske imperium betyr store fordeler som Irland står i fare for å miste ved sin holdning, fordelene ved et felles statsborgerforhold, økonomiske fordeler i handelsforbindelse med de øvrige deler av imperiet, en kraftig representasjon i internasjonale anliggender. Men til disse fordeler svarer plikter: aktelse for den britiske krone, lojal overholdelse av avtaler og overenskomster i vennskapets og samarbeidets ånd. Hvis Irland nekter dette kan det heller ikke håpe å få det annet».

Det ser imidlertid ut til at de Valera vil gi avgjørelsen av om Irland skal tre helt ut av det britiske rike til en folkeavstemning, som hele verden vil være spent på utfallet av. Og hele verden håper også at Irland som så ofte med sitt blod har beseglet sin troskap mot Kristi Kirke, snart vil opnå å få den ro og fred som landet så vel har fortjent ved hele sin historie.

St. Vincensloreninens feriekoloni.

N. P.	kr. 20.00
Anne-Marie & Hubert	» 15.00
T. B.	» 10.00
S. H.	» 10.00
Frk. R. A.	» 10.00
Frk. Z.	» 5.00
A. T.	» 5.00
Tidligere innkommet	» 542.00

Kr. 617.00

Fra sogneprest Ivar Welle.

Mitt foredrag ved bispedømmemotet vil snart bli trykt i Luthersk Kirketidende. Man vil da få se hvad jeg har sagt angående det i Deres ærede blad omtalte. Det stemmer med hvad jeg har fremholdt i mitt verk «Kirkens Historie» og ellers. Vår fremste Luther-ekspert dr. Sigurd Normann er i alt vesentlig enig med mig. Hans bok heter ikke, som De tror: Luther i kamp med kirken, men: Luther i kamp for kirken.

Ærbødigst
I. Welle.

Da vi ikke hadde dr. Normanns bok foran oss, telefonerte vi til Lutherstiftelsens Bokhandel og fikk bekreftet at titelens ordlyd var den som så blev anført i forrige nummer. Forøvrig holdt vi oss til «Aftenposten»s referat av hr. sogneprest Welles tale. Det fullstendige referat vil imidlertid kanskje foranledige oss til å vende tilbake til saken.

Bokanmeldelse.

Alexis Carrel: Mennesket det ukjente. — På norsk ved dr. med. J. Heimbeck. (Gyldenda).

Den bekjente Nobelprisvinnerens hensikt med denne bok har vært å lage en slags encyklopedi om mennesket, som skulde tjene til orientering angående menneskets sjelelige og legemlige struktur og de betingelser som må oppfylles for å fremme en sund utvikling av mennesket.

Forfatterens videnskapelige utrustning og innstilling fornekter sig ikke. Boken bærer et sterkt preg av omfattende og dyptgående studium på mange felter. Hans evne til å favne mangfoldige synsmåter og til å ta med i betraktning de forskjelligste sider og utslag av menneskets aktivitet er temmelig enestående, for ikke å si imponerende. Som læge og biolog er han fagmann på alt som angår fysiologi og anatomi. Men han fester sig ikke ensidig ved menneskets legeme og hygiene, han viser stor forståelse for de sjelelige behov og har endog plass for mystikk i sin livsanskuelse. Han erkjenner videnskapsmannens kompetansebegrensning når han kommer utenfor sitt eget fagområde som f. eks. når fysikeren optrer som filosof. Han inntar et standpunkt til miraklers mulighet som dessverre er sjelden blandt moderne naturforskere. Han advarer mot overdreven tillit til rasehygiene og påpeker manglene ved den Freudske retning.

I sin kritikk av den moderne civilisasjons utvikling, er han både observant og uredde. Han fremholder hvorledes en rekke forhold som i almindelighet blir ansett som ubetingede fremskritt, i virkeligheten har hatt en uheldig innflytelse på menneskene. Ja, han hevder uten videre at hele kulturutviklingen siden Renaissancen på mange måter har ført til en avsporing, og i den senere tid til både intellektuell og moralsk tilbakegang.

Når han imidlertid erklærer at han alene sysselsetter sig med kjennsgjæringer og ikke med sannsynligheter, så er det

101

191

nok en påstand som kan diskuteres. Det er overhode mange om ikke nettop overfladiske, så i allfall tvilsomme påstander i denne bok. Forfatteren har en tilbøielighet til å generalisere som fører ham til uholdbare standpunkter. Hans forsikring om at fabrikkarbeide er lett og at det foregår i lyse, luftige lokaler er f. eks. høist eiendommelig. At fabrikkarbeide for en stor del er mekanisk og derfor ikke krever noe synderlig hjernearbeide av reflekterende art er vel så, men med det tempo våre dagers industri arbeider under, kreves det sannelig en intens og derfor slit-som aktpågivenhet. Det er vel mange lesere som vil gi forfatteren sin tilslutning, når han tar avstand fra det demokratiske likhetskrav, men man må ikke glemme at oprin-nelig — fra Skapelsen av — og med henblikk på det hinsidige, er menneskene like. Planen om et tankecentrum av viden-skapsmenn som skulde redde menneskeheten fra å degenere-re forekommer også temmelig problematisk.

Den viktigste innvendig mot boken er dog at den sam-tidig som den fremtrer som en virkelig livsanskuelse, und-later å orientere mot Gud. Det tales ganske visst om re-ligion, men nærmest som en hobby for enkelte individer, og det sies gode og treffende ting om den katolske Kirke, men man søker forgeses i denne livsinnstilling etter det avgjø-rende ord som peker hen mot menneskenes: *Ultimus Finis!*

Men hermed være ikke sagt at boken ikke er leseverdige. Den inneholder et fond av kunnskaper, en sann rikdom av interessante og suggestive iakttagelser, og i den norske oversettelse har man en lettlest og utmerket gjengivelse.

H. J. I.

Herhjemme.

Oslo. Søndag den 13. juni oprant med ønskevær, og det skulde bare mangle noe annet. Det var jo den dagen som var bestemt som turdag for St. Olavs gutteforening. — Kl. 7 om morgenen samledes guttene til messe og felleskom-munion i kirken, og etter messen blev der servert frokost i klubblokalet. Der var møtt frem en far og to mødre som hjalp til med serveringen. Litt over kl. 8 gikk innlastnin-gen i bilen. Pastor Bergwitz som var turens arrangør og leder, innstallerte guttene på plass. Han erfaring på om-råde kom vel med. I løpet av få minutter kunde bilen star-te. Det var en flott solskinnsbuss som kjørte avsted med de lystige gutter. Turen gikk gjennom Moss til Sarpsborg. Der stanset bilen en stund så at guttene kunde få stige ut og se fossen. Guttene var synlig imponerte. Der blev tatt fotografier over en lav sko. Fra Sarpsborg gikk så turen til Halden. På veien dit forklarte pastor Bergwitz navne-ne på de forskjellige steder vi passerte. Særlig blev der lagt merke til de gamle katolske kirker som distriktene her omkring har så mange av. I Halden gjorde guttene sin entre ved ½12 tiden. Først blev der avlagt et besøk i kir-ken og bedt litt, derefter gikk turen mot St. Josefsostre-nes have hvor der var dekket et veldig koselig middags-bord. Pastor Borsboom, priorinnen og en flerhet av søstre-ne ønsket deltagerne velkommen. Etter middagen blev der holdt en liten takketales og utbragt et tre ganger tre hurra for vertsfolkene pastor Borsboom og søstrene. Guttene fikk så en 20 mil. til å bese sig litt i byen. Kl. 2 drog så flok-ken ut av Halden og op til Fredrikstens festning. Nu var bilen prydet med norske flagg og paveflagg. Det var nem-lig i farten blitt glemt i Oslo, men erstattet i Halden. På turen op til Festningen fulgte pastor Borsboom med, og han og pastor Bergwitz hadde hver sin gruppe som de viste rundt på dette historiske sted. Fra Fredrikstens festning

gikk så turen til Tistedalen. Her blev de veldige Brekke-anleggene beundret. Der gikk dessverre ingen annen båt i øieblikket enn en liten motorbåt, men guttene fikk all-ikevel et inntrykk av hvordan slusene virket. Videre gikk så ferden til Ørje. Her blev der kjøpt 33 flasker brus og med den lasten drog bussen over til Sverige. Ved grense-støtten stanset så bussen og guttene stormet ut. Nu var der anledning til å være avvekslende i Norge og Sverige. Der på grensen blev der i brus med sugerør drukket en skål for det kjære Norge. Her blev også fotografert i mengder. Sten blev plukket op som minner. Flere av gut-tenes var for første gang i utlandet. Kl. 9 svingte bilen op til bispegården, og efter en kort andagt i kirken, drog gut-tenes glade og fornøide hver til sitt. Det var en helt igjen-næm strålende tur som arrangøren pastor Bergwitz har all ære for.

Sigurd Bruun Tønnesen.

Stabekk. Stabekks menighet hadde søndag 13. ds. sin sommerutflukt. I det mest ideelle vær, og med et humor som søkte å overstråle solen, drog vi vstet i den deiligste turistbil med ikke mindre enn Hamar som mål. Det blev en dag vi sent vil glemme. Litt sene blev vi, men utenfor kirken blev vi hjertelig mottatt av dominikaner-pater Béchaux, søstrene og St. Olavs Forbunds styre, og blev anvist våre reserverte plasser i det for anledningen særlig vakkert pyntede kapell. Den hell. messe blev sun-get av pater Cadart og vi fikk en strålende preken av pa-ter Béchaux. I foreningslokalet spiste vi middag, så en li-ten hvilepause, og derpå til ruinene, hvor pater Béchaux viste rundt og redegjorde for Domkirken historie. Så møt-tes vi med Hamar menighet i foreningslokalet, hvor vi blev bevertet med allverdens gode saker. Velkomsthilsen, takketales og sang veksledes. Andakt i kapellet var vår sogneprest pastor Rommelse med prosisjon til grotten. Etterpå fikk vi bese den vakre klinikk og så kom avskjedens stund. Hjertelig takk til patrene, St. Carl Barrømæssøstrene, St. Olavs Forbund og menigheten for-øvrig! Dere gav oss en av de gode dager, de dager som gir fred i sinnet.

Hjemreisen blev like herlig som turen op. Sang og atter sang. Vi måtte synge for alt var så vak-kert. Mjøsen, himmelen, alle de grønne marker og skoger, alt åndet fred. 25—30 mil en slik dag med bare lykkelige mennesker gjør godt. — Og så hjertelig takk til vår egen sogneprest som arrangerte alt så godt! Vi gleder oss al-lerede til neste sommertur.

«En av dem».

— og derute

England. En nylig offentliggjort statistikk for det engel-ske St. Franciskus — Lepraselskapet viser hvorledes interes-sen for spedalskhetens bekjempelse er steget siden den bel-giske misjonær pater Damiens jordiske levninger ifjor blev ført tilbake til Europa — en begivenhet som blev omfattet med dyp deltagelse av hele den katolske verden. I løpet av dette år har selskapet mottatt flere gaver enn i noet tidli-gere — tilsammen 4715 pund Sterling. For disse penger skal der bygges et Leprasykehus i Shekung, Kina, og grunn-legges en Leprakoloni i Afrika.

Posen. I den Kristi-Konge-kongress, som nu i slutten av juni skal avholdes i Posen deltar 6 kardinaler nemlig kardinal Verdier, erkebiskop av Paris, kardinal Hlond, Po-lens primas, kardinal van Roey, Belgiens primas, kardinal Innitzer, erkebiskop av Wien, kardinal Seredi, Ungarns pri-mas, kardinal Kaspar, erkebiskop av Prag.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri — Oslo.